



Şair Ölümlüdür

● Süleyman Aydemir

Ölümü, bir manifesto olarak düşünürsek onun en fazla şairlere yakıştığı söylenebilir. Oysaki ölümlü şairler dâhil insan kisvesini taşıyan hiç kimseye konduramayız.

Şair ölür, kimi şiiriyle beraber kimi şiirinden önce. Kimi ise şiirinin ölümsüzlüğü ile bâki kalır Yunus gibi. Ölen sadece bedendir. Şiirler ise nice sağ bedene şifa olur. Bazen kelimeler yeni bir hüviyet kazanır şiirle. Şiirler okunur. Şiir, bedenden sıyrılarak ruha dokunur. Ruhun ölümsüzlüğüne ne kadar yaklaşırsa o kadar kalıcıdır şiir.

Tanıdığımız ve sevdiğiniz bir şairin şiirini o hayattayken okursanız hüzünlü bir şiir dahi olsa size bir mutluluk, bir coşkunluk hâli verir. Gelin görün ki şairi öldükten sonra yetim kalır şiir. Sevdiğiniz şairin şen şakrak bir şiirini mırıldanırsınız ve şiir bir sala havasına bürünür. Ta ki şairin ölümünü kabullenip şiirini sahiplenene kadar.

Yakinen tanıdığım şair, Bahaettin Karakoç'un şiirlerinde ve hayatında "ölüm"ün tuttuğu yere gelmek istiyorum. Ölümle ilgili yüzlerce şiir okumuştur Karakoç, bir o kadar da yazmıştır. Ölümünden sonra da birçok şiir yazıldı.

Kelimelerin ve zamanın da ölümlü olduğunu düşünürsek ölümün hayatımızda ne kadar yer tuttuğunu kestirebiliriz. Kestiremediğimiz tek şey, ölümle yolumuzun ne zaman kesişeceği. Karakoç, ziyaretine gittiğim bir sıra "Bir önceki gün şekerim çok yükseldi. Ölüyordum az kalsın." demişti. Başka bir muhabbette de "Akşam yine rahatsızlandım. Bu sefer kesin gidiyorum derken yine gidemedim" demişti. Evinin merdivenlerinden düşüp ameliyat olmuştu bir seferinde. Beyinden ciddi bir ameliyat. Taburcu olduktan sonra yanına uğradığımda "Yine ölmeyi beceremedim Süleyman" diye karşılık vermişti gülerken. Bunlar benim bildiklerim.

Ölümü birçok kez talim eden bir şairin hâlâ lizizmle dolu aşk şiirleri yazmasına şaşırılmışım. Korkmuyordu ölümden. Ölümle ilgili konuştuğumuz zaman, ölümün de hayat gibi doğal bir şey olduğunu söyler; pek aldırılmazdı. Ölümüne meydan okumadı, kabullendi.

Karakoç'un sözleri, Yunus'un Tapduk Emre'nin dergâhına taşıdığı odunlar gibidir. Karşısındakini makamına, görünüşüne bakmaz lafı bir iskambil kâğıdı gibi ortaya sererdi.

Beni, şairliğinden daha çok etkileyen bu durudur. Her insanın bir duruşu olmalıdır elbette. Ama şairin duruşu insanlara örnek olmalıdır. Karakoç'un lafını budaktan sakınmayan bu esaslı duruşundaki sır da ölüme karşı aldığı tavırda aranmalıdır. Ölümü, sıradan bir eylem olarak gören, ondan korkmayan, onu yaradan dışında sığınak arayışında olmayan bir şairden başka bir tavır da beklenemezdi.

Bir gün Karakoç'la beraber İstanbul Kağıthane'de bir markete gittik alışveriş yapmaya. Dönüşte laf açıldı ölümden. "Türk şiirinin Dede Korkut'u"nun ölüm karşısında aldığı tavrı merak etmişim. Durdu, gözlerini gözlerime sabitledi. Ciddi, vakur bir tavırla "Kartal gibi yaşadım, kartal gibi de öleceğim. Mesele insan olmakta, insan kalabilmekte" dedi. Bu çizgisinden de hayatı boyunca sapmadı. Bu çizgi üzerinde bir ömür tökezlemeden durabilmek en büyük şiir değil mi zaten?

"Bir Mum Işığının Fotoğrafı" adlı bir şiiri var Karakoç'un ölüme senfonik anlamlar kattığı. Belki de gerçek hayatta şahit olduğu olayları kurguyla anlattığı bir gizemin adıdır bu. "Mum Işığının Fotoğrafı" esasen ölümün fotoğrafıdır. Gaibi bilmeyen şair, gaibi anlatmak için mum ışığını tercih etmiş. Ölüm, acıdır; yakar ama aynı ölüm Hakka gidilen bir yoldur, aydınlıktır, ışıktır. Şair, şair dedesini anarak yürütür şiir vagonunun mısralarını:

"Boylu boyunca uzanmış yatan dedemin
Ne kaşları, ne gözleri oynuyordu
Kehribar rengi almıştı çehresi
Ne soluğu çıkıyordu, ne sesi
Ninem, annem, teyzelerim
Hıçkıra hıçkıra ağlıyorlardı
İçeri, dışarı insan kaynıyordu
Kimse ilgilenmiyordu benimle"

Karakoç, dedesinin boylu boyunca uzanması tabirini kullanırken şaşkındır. Çünkü Anadolu insanı edebinden herkesin içinde boylu boyunca uzanmaz. Bu şaşkınlık şairin çocukluğunu anlattığı ve bir çocuk gibi büyüttüğü mahcup bir şaşkınlıktır. Dedesini hiç böyle görmemiştir. Bunca insan topluluğunun ve feryadın bir çocuktaki(kendindeki) izlenimini tahkiye üslubuyla anlatan şair, şiiri de





tahkiyeyi de bir kenara bırakıp ölümle yüzleşmeye çalışır. Bu yüzleşmede ölüm anında da tadacağı yalnızlığın provasını yapmaktadır. Kalabalıklar arasındaki yalnızlık şairlerin kaderidir. Evet. Ortak zeminde yeryüzü sakinlerinin hepsi yalnızlıkla aşılanmıştır. Başı da sonu da yalnızlıktır hayatın. İnsana kalan ise ortalarda oyalanmak...

Şiirin ortalarından devam edelim. Dedesinin yıkanmasını, kefenlenip tabuta sarılmasını ve gömülmesini tasvir eden Karakoç, mısralarını tabuta çakılan tahtalardan biri gibi kurar. Cilası ve verniği olan tahtalar:

*“Bütün bunlar bir kitabın dibâcesi
Ne zaman bir salâ okunsa minarelerden
Yine bir can kütüğü devrilmiş derdim ben
Babam hep ölüme hazırlardı kendini
Kelime-i şehâdet getirerek öldü bir cum'a gecesi”*

Mezardaki hayat ve sonrası hakkındaki belirsizlik bir kitap olarak tasarlanır. Gördükleri ise bu kitabın ön sözüdür. Minareler bu kitaptan haber verirler. Her can birer kütüktür, devrilir. Şair, ölenlerin kimliğini, kişiliğini hesaba katmaz; devrilen her ağacın gümbürtüsünü hisseder canında. Her can başka bir canın üstüne devrilir. Dede, baba ve Karakoç. İnsandan insana ölüm miras kalır...

Cahit Sıtkı'nın yaşama dair şiirlerini okurken ölümü çokça yâd ederiz. Çünkü yaşamı anlamlı kılan ölümün varlığıdır. Karakoç'ta ölümü anmadığı zamanları yine “ölüm” metaforuyla anlatır:

*“Otuz Beş Yaş şiirini okuduğumda Cahit'ten
Ne Azrail'in varlığı, ne ölüm gündemdeydi
Hiç toprağa basmıyor göklerde yaşıyordum
Hep şiir esansı damıtıyordum gördüklerimizden”*

İnsan, topraktan yaratılmıştır. “Toprağa basmıyor göklerde yaşıyorum” diyen şair, ölümden uzaklaşmak ister. Has şiiri arar; bulur ve ruhlara sunar şiirin esans kokusunu. Sonunda her fani gibi toprağa adım atar. Adımı ne kadar ağır olursa ölüme o kadar yaklaşır ve beden adım atamayacak hâle geldiğinde ruh koşmaya başlar.

Ne zaman ölüm aklıma gelse kendi ölümümü anımsarım. Faniliğin kısılcığında ne kadar daha ömür tüketeceğimi düşünürüm. Aklıma Necip Fazıl'ın ölümle ilgili şu mısraları gelir:

*“Sarkık dudaklarının ucunda bir çizgi var;
Küçük bir çizgi, küçük, titreyen bir an kadar.
Sarkık dudaklarında asılı titrek bir an;
Belli ki, birdenbire gitmiş çırpınamadan.
Bu benim kendi ölüm, bu benim kendi ölüm;
Bana geldiği zaman, böyle gelecek ölüm”*

Necip Fazıl'ın vefat tarihi 25 Mayıs 1983'tür. Ba-haettin Karakoç, Ekim 1983'te Kar Sesi adlı kitabında aynı yıl, sıcağı sıcağına Necip Fazıl'ı andığı bir şiir yazar. “Yeni Selâmlar Besteleriz Yeni Sevdalara” adını taşıyan bu şiir, bir veda edıştır Necip Fazıl'a. “Yeni selam bestelemek” yeni bir şiirdir şair için. Yeni sevda ise, Müslüman kimliği ile Allah'a kavuşmak. Ayetten, Necip Fazıl'ın eserlerinden alıntı ve anıştırma yoluyla bahseden Karakoç, mısralarını ölüme giden bir insanı yolcu eder gibi şöyle sürdürür:

*“Dünya ki sır yüklü bir otel odası
Ne kaderler sergilenmiş çivi yaralarında
Unutulmuş eşya gibi göz ve parmak izleri
Geçmişlerini sayıklarlar tavan aralarında”*

Karakoç, Necip Fazıl'ın ölümünü şiirle anlatır ve her ölümlü gibi başını ölümün kauçuktan yastığına koyar. Onu anlatan şiirler yazılır şairlerce. Şairin ölümünü, ölümlü olan şairlerin anlattığı şiirler... Şöyle bir düşünceye kapılırım bazen: İnsan kelimelerden mi ibaret?

İnsan; belli bir yaşa gelip, sevdiklerinin çoğunu kaybedince ölümün hayatında yaşamdan daha fazla yer kapladığı izlenimine kapılır. Ailesini, dostlarını, değer verdiklerini, sevdiklerini anar ölmüş olsalar bile. Bu da kişiyi zihinde yaşatıp ruhu teselli etmek değil midir, teselliden gayrı neyimiz kaldı ki ölmüşlerimizle aramızda?

